

Для того, щоб прийти до справжнього знання, треба
спочатку відчувати сумніви

Арістотель

РУХ АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ, поданої безпосередньо **ДО** **ШОСТОГО ААС**

Марія Доник

Кодекс адміністративного судочинства України 2017 року передбачає ведення електронного документообігу з допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС). Проте дата початку функціонування ЄСІТС досі не визначена. **Згідно з Концепцією побудови ЄСІТС, що затверджена наказом ДСА України від 07 листопада 2019 року № 1096, забезпечення комплексного її функціонування припадає на 2021–2023 роки.** Одночасне використання загальних правил адмінсудочинства та виключень із них, установлених на перехідний період, нерідко призводить до невизначеності, зокрема й у питанні порядку звернення до суду з апеляційною скаргою.

Стаття 297 КАС України передбачає, що апеляційна скарга подається безпосередньо до суду апе-

ляційної інстанції. Проте пп. 15.5 п. 1 розділу VII «Перехідні положення» цього ж Кодексу визначає, що до початку функціонування ЄСІТС зберігається раніше встановлений порядок подачі апеляційної скарги, згідно з яким апеляційна скарга подається до адміністративного суду апеляційної інстанції через суд першої інстанції, який ухвалив оскаржуване судові рішення. Зі свого боку суд першої інстанції через три дні після закінчення строку на подання апеляційної скарги надсилає її разом зі справою до адміністративного суду апеляційної інстанції. Також зазначена норма встановила суворі наслідки порушення такого порядку – апеляційна скарга повертається скаржнику без розгляду.

Водночас Верховний Суд за наслідками перегляду ухвал про повернення апеляційних скарг без роз-

гляду, сформував правову позицію. Відповідно до неї, зважаючи на принцип пропорційності під час здійснення судочинства, особа, яка подає апеляційну скаргу, вправі очікувати такого застосування

і тлумачення норм процесуального законодавства, які б гарантували їй право як безпосереднього подання апеляційної скарги до апеляційного суду, так і подання апеляційної скарги через місцевий суд.

Отже, за наявності прямої норми, яка передбачає повернення без розгляду апеляційної скарги, що подана безпосередньо до суду апеляційної інстанції, Верховний Суд визнав її застосування невинуватим.

Шостий апеляційний адміністративний суд повністю поділяє таку позицію та з першого дня своєї роботи використовує алгоритм опрацювання апеляційних скарг, поданих у порядку ст. 297 КАС України, відповідно до якого:

скарги реєструємо в автоматизованій системі документообігу суду як вхідну кореспонденцію в день її надходження до суду;

направляємо скаргу (листом за підписом керівництва) до місцевого суду для виконання вимог ч. 1 ст. 188 КАС України в редакції, що діяла до 15 грудня 2017 року, а саме: для направлення апеляційної скарги до Шостого ААС разом зі справою;

пересвідчуємося, що матеріали відповідної справи в суді відсутні (вони могли надійти раніше, наприклад, з апеляційною скаргою іншої особи);

контролюємо надходження апеляційних скарг зі справами від місцевих судів упродовж розумного строку.

Такий підхід повністю відповідає інтересам осіб, які подали апеляційну скаргу, адже не вимагає від них вчинення додаткових дій. Апеляційна скарга вважається поданою в день її надходження або направлення (якщо скажчик скористався послугами поштового чи іншого зв'язку) до апеляційного суду.

Однак до Шостого ААС доволі часто надходять скарги з наріканнями на те, що апеляційні скарги, подані безпосередньо до суду апеляційної інстанції, не передаються визначеній автоматизованою системою колегії суддів безпосередньо в день їх надходження до Шостого ААС. Заявників цікавить, чому Шостий ААС не витребує справу в суду першої інстанції, а також чому супровідний лист підписує керівництво суду, а не суддя-доповідач. Дії суду навіть оскаржували в судовому порядку!

Відповідаємо:

Кодекс адміністративного судочинства України, незалежно від редакції та функціонування ЄСПС, передбачає, що для апеляційного перегляду суду необхідні матеріали справи (у паперовій, а в майбутньому – в електронній формі) й апеляційна скарга. Лише разом.

Так, вирішення будь-якого процесуального питання потребує дослідження матеріалів справи: чи то перевірка дотримання вимог щодо форми й змісту

апеляційної скарги, строків її подачі, розрахованої суми судового збору, чи з'ясування наявності права на апеляційне оскарження судового рішення взагалі.

Наприклад, документ, який підтверджує повноваження представника, додається до апеляційної скарги тільки в тому разі, якщо він відсутній у матеріалах справи, розмір і ставка судового збору залежать від дати подачі позовної заяви, для обчислен-

ня строку на апеляційне оскарження необхідно знати особливості ухвалення судового рішення (у судовому засіданні, у порядку письмового провадження чи без виклику сторін, проголошено одразу повний чи скорочений текст, дату складення й отримання скаргником повного судового рішення) і безліч іншого. Також потрібно пересвідчитися, зокрема, чи не приймалась ухвала про закриття провадження з огляду на відмову від раніше поданої апеляційної скарги цією особою на це саме судове рішення.

З моменту передачі апеляційної скарги судді-доповідачу розпочинається перебіг процесуальних строків: спочатку 5-денного строку для вирішення питання про відкриття апеляційного провадження, а в подальшому – строку розгляду апеляційної скарги.

Подача апеляційної скарги безпосередньо до суду апеляційної інстанції визнається допустимою, проте не повинна призводити до порушення інших правил адмінсудочинства та створювати перешкоди для вчинення суддею процесуальних дій.

Покладення на суддю-доповідача не властивих для нього обов'язків з витребування матеріалів справи із місцевого суду не відповідає інтересам правосуддя й не узгоджується з порядком і строками розгляду апеляційної скарги.

Зі свого боку завданням керівника апарату суду, згідно з ч. 3 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», є організаційне забезпечення роботи суду, суддів і судового процесу. Саме тому вжиття заходів для передачі судді-доповідачу

апеляційної скарги з матеріалами відповідної судової справи забезпечує керівник апарату суду.

Чому направляємо апеляційну скаргу, а не запит про витребування справи? Причин щонайменше три:

- наявність апеляційної скарги дозволяє місцевому суду безпомилково визначити потрібну справу (у такому разі описка в написанні номера справи, дати оскаржуваного рішення, наявність у суді кількох спорів між тими ж сторонами не стануть перешкодою);

- залежно від стадії розгляду й оскаржуваного рішення суд першої інстанції перед направленням справи до апеляційного суду може вирішувати питання про зупинення провадження в справі (наприклад, у разі оскарження ухвали про відкриття провадження в справі з підстав порушення правил підсудності);

- в окремих випадках до апеляційного суду передаються не всі матеріали справи, а лише їхні копії (наприклад, у разі оскарження ухвали про забезпечення позову).

Верховний Суд, не погодившись з ухвалами про повернення без розгляду апеляційних скарг, що надійшли безпосередньо до апеляційного суду, не визначив альтернативного шляху їхнього вирішення, залишив це питання на розсуд судів апеляційної інстанції.

Ми переконані, що обраний Шостим ААС порядок дій забезпечує дотримання необхідного балансу між інтересами осіб, які подали апеляційну скаргу, а також судів першої й апеляційної інстанцій.

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ

Належний спосіб судового контролю у разі невиконання суб'єктом владних повноважень судового рішення

Відповідно до ч. 1 ст. 129-1 Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання.

На жаль, зустрічаються непоодинокі випадки, коли відповідач (суб'єкт владних повноважень) ухиляється від виконання рішення суду, яке набрало законної сили, або виконує його без урахування мотивів і висновків суду, викладених у ньому.

Передбачаючи можливість виникнення таких ситуацій, законодавець одночасно з можливістю звернення судового рішення до примусового виконання запровадив інститут судового контролю за його виконанням.

Серед способів судового контролю за виконанням рішення Кодекс адміністративного судочинства України визначає:

- покладення судом з власної ініціативи або за клопотанням позивача обов'язку на суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення (ст. 382);
- накладення штрафу на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення (ст. 382);
- право особи-позивача, на користь якої ухвалено рішення суду, подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень, відповідачем, на виконання такого рішення суду або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду (ст. 383).

З огляду на обрану тему цієї статті вважаємо за необхідне зупинитися на передбаченому ст. 383 КАС України способі судового контролю за виконанням судового рішення з метою запобігання випадків обрання особами-позивачами помилкового способу судового захисту.

Процесуальним законом встановлено порядок виконання судових рішень в адміністративних справах і визначено певну послідовність дій, які необхідно вчинити для того, щоб зобов'язати відповідача належним чином виконати рішення суду.

Згадані нами вище норми Кодексу адміністративного судочинства України мають на меті забезпечення належного виконання судового рішення. Підставами їх застосування є саме невиконання рішення суду, ухваленого на користь особи-позивача й обставини, що свідчать про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, пов'язаних з невиконанням такого рішення.

Наявність у КАС України спеціальних норм, спрямованих на забезпечення належного виконання судового рішення, виключає можливість застосування загального судового порядку захисту прав та інтересів стягувача шляхом подання позову. Судовий контроль за виконанням судового рішення здійснюється в порядку, передбаченому КАС України, який не передбачає можливості подання окремого позову, предметом якого є спонукання відповідача до виконання судового рішення.

Тобто у випадку, коли має місце вирішений спір, однак на виконання судового рішення відповідач (суб'єкт владних повноважень) не вчиняє жодних

дій або ухвалює акт чи вчиняє дії, що не відповідають суті рішення та його резолютивній частині, особа-позивач має право звернутися до суду першої інстанції із заявою про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, вчинених на виконання такого рішення суду в порядку ст. 383 КАС України. І саме такий спосіб захисту в описаній вище ситуації буде належним й ефективним, оскільки під час розгляду позовних вимог стосовно невиконання окремого судового рішення в іншій справі суд не може зобов'язувати виконувати рішення суду шляхом ухвалення нового судового рішення, оскільки виконання судового рішення є завершальною стадією судового провадження.

На відміну від адміністративного позову, за наявності підстав для задоволення заяви, поданої у по-

рядку ст. 383 КАС України, суд постановляє окрему ухвалу.

Ефективність такого способу захисту порушених прав підтверджується практикою, зокрема в справах № 823/1989/18 (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81639753>), № 825/1177/18 (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78984692>).

Крім того, встановлені в процесуальному законі скорочені строки розгляду таких заяв дозволяють якнайшвидше сприяти у відновленні порушеного права особи, що вже було підтверджено рішенням суду, яке набрало законної сили. Водночас оскільки у разі визнання обгрунтованою поданої у порядку ст. 383 КАС України заяви судом приймається окрема ухвала, то це, як правило, спонукає суб'єктів владних повноважень невідкладно забезпечувати належне виконання рішення суду.

Водночас вважаємо за необхідне зауважити, що вимоги про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, які прийняті (вчинені або не вчинені) на виконання судового рішення, в окремому судовому провадженні не розглядаються. Помилкове подання саме позовної заяви (а не заяви в порядку ст. 383 КАС України) здебільшого матиме своїм наслідком закриття провадження в справі з підстав, що є такі, що набрали законної сили, постанову у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав (п. 4 ч. 1 ст. 237 КАС України).

14 травня 2019 року Шостим апеляційним адміністративним судом була прийнята постанова у справі №826/8917/17, якою визнано нечинною постанову Кабінету Міністрів України від 29.04.2017 № 295 «Деякі питання реалізації ст. 259 Кодексу законів про працю України та ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Нагадуємо, що вказана постанова Уряду України була прийнята на виконання вимог ст.259 Кодексу законів про працю України. Нею затверджено Порядок здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про працю (далі – Порядок № 295). Цей нормативний акт визначав процедуру здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про працю юридичними особами (включаючи їхні структурні та відокремлені підрозділи, які не є юридичними особами) і фізичними особами, які використовують найману працю.

Після набрання законної сили рішенням суду у згаданій справі № 826/8917/17, тобто 14.05.2019, досить часто в апеляційних скаргах і, залежно від суб'єкта апеляційного оскарження, у відзиві на неї, зустрічаються випадки посилання на це рішення суду як підставу для визнання результатів перевірки територіальних органів Держпраці незаконними.

Водночас вважаємо за необхідне звернути увагу, що за приписами ст. 325 КАС України постанова суду апеляційної інстанції набирає законної сили з дати її прийняття.

Заразом згідно з ч. 2 ст. 265 КАС України нормативно-правовий акт втрачає чинність повністю або в окремії його частині з моменту набрання законної сили відповідним рішенням суду.

Таким чином постанова Уряду України від 29.04.2017 № 295 втратила чинність 14.05.2019 з моменту набрання законної сили рішенням Шостого апеляційного адміністративного суду від 14.05.2019. Відтак положення Порядку № 295 застосовуються до правовідносин, які виникли до набрання законної сили вказаним рішенням суду.

Кожен юрист, особливо на початку своєї кар'єри, стикався з труднощами під час обчислення розміру судового збору. Наразі простіше обчислити такий збір завдяки сервісу «Оплата судового збору» на порталі «Судова влада України». Однак, враховуючи судову практику, пропонуємо звернути увагу на деякі особливості сплати судового збору у разі заявлення в одному позові декількох вимог немайнового характеру, зокрема про скасування/визнання нечинним (протиправним) рішення та про зобов'язання прийняти рішення/вчинити дії, утриматися від їх вчинення.

Позовні вимоги, за звернення до суду з якими в подальшому сплачується судовий збір, формуються, зважаючи на обставини справи, обраного способу захисту та з врахуванням чинних положень ст. 245 КАС України.

Частиною 2 ст. 132 КАС України передбачено, що розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

СУДОВИЙ

Альона Касьян

не сплачує зайвого ЗБІР

Відповідно до ч. 3 ст. 6 Закону України «Про судовий збір» у разі, коли в позовній заяві об'єднано дві і більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за кожну вимогу немайнового характеру.

До того ж сплачуючи (обраховуючи) судовий збір, наведену норму не можна сприймати буквально й необхідно враховувати суть позовних вимог, за які сплачується судовий збір, а не лише їхню формальну (фактичну) кількість.

Як правило, прохання позивача скасувати (визнати нечинним (протиправним) рішення) нерозривно пов'язане з вимогою зобов'язати прийняти рішення (вчинити дії, утриматися від їх вчинення), оскільки виключно разом останні за-

безпечуватимуть належний захист і відновлення порушеного права. Здебільшого вимога про визнання незаконним та скасування рішення суб'єкта владних повноважень є передумовою для застосування інших способів захисту порушеного права.

Відтак вимога скасувати/визнати нечинним (протиправним) рішення, як передумова для застосування інших способів захисту порушеного права (зобов'язання прийняти рішення, вчинити дії чи утриматися від їх вчинення тощо) як наслідок протиправності такого рішення, дії чи бездіяльності є однією вимогою, а отже, оплачується судовим збором як за одну вимогу немайнового характеру.

продовження

Такий підхід був використаний у постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України від 05 лютого 2016 року №2 «Про судову практику застосування адміністративними судами окремих положень Закону України від 08 липня 2011 року №3674-VI «Про судовий збір» у редакції Закону України від 22 травня 2015 року 484-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору», а також знайшов свою підтримку в постановах Верховного Суду від 05 лютого 2019 року у справі № 826/25739/15 і від 12 листопада 2019 року № 640/21330/18.

Для кращого сприйняття наведемо приклад обрахунку судового збору у разі подання фізичною особою до адміністративного суду позову з вимогами: визнати протиправним і скасувати рішення територіального органу Пенсійного фонду України про відмову в здійсненні перерахунку пенсії (визнати протиправною бездіяльність щодо нездійснення перерахунку пенсії); зобов'язати прийняти рішення про перерахунок пенсії (зобов'язати здійснити перерахунок пенсії).

Звертаємо увагу на те, що вимога визнати протиправним і скасувати рішення про відмову в здійсненні перерахунку пенсії (визнати протиправною бездіяльність щодо нездійснення перерахунку пенсії), спрямована на припинення порушення права, яке має бути встановлене як передумова для застосування іншого способу захисту, а саме: зобов'язання прийняти рішення про перерахунок пенсії (зобов'язання здійснити перерахунок пенсії). Тобто фактично вказані позовні вимоги за своєю суттю є однією вимогою немайнового характеру.

Згідно з ч. 1 ст. 4 Закону України «Про судовий збір», судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, у якому відповідна заява або скарга подається до суду, – у відсотковому співвідношенні до ціни позову й у фіксованому розмірі.

Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» ставка судового збору за подання фізичною особою до адміністративного суду позову немайнового характеру становить 0,4 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» встановлено, що станом на 01 січня 2019 року прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 1921 грн.

Таким чином розмір судового збору, який підлягає сплаті в разі подання фізичною особою до адміністративного суду позову з вимогами: визнати протиправним і скасувати рішення територіального органу пенсійного фонду України про відмову в здійсненні перерахунку пенсії (визнати протиправною бездіяльність щодо нездійснення перерахунку пенсії); зобов'язати прийняти рішення про перерахунок пенсії (зобов'язати здійснити перерахунок пенсії) – складатиме в 2019 році 768 грн. 40 коп., а в 2020 році – 840 грн. 80 коп.

Тому розглянемо більш детально питання, чи повинні суди приймати електронні документи, подані через «Електронний суд» за відсутності офіційного оголошення про початок функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС).

Правові підстави можливості використання судами підсистеми «Електронний суд» передбачено Положенням про автоматизовану систему документообігу суду №30, затверджене рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 (у редакції рішенням Ради суддів України №16 від 12.04.2018) (далі – Положення про АСДС).

ЧИ ПОВИННІ СУДИ ПРИЙМАТИ **ЕЛЕКТРОННІ ДОКУМЕНТИ,** ПОДАНІ ЧЕРЕЗ ПІДСИСТЕМУ **«ЕЛЕКТРОННИЙ СУД»?**

Олена Коваленко

Наразі в судах склалася неоднозначна практика застосування підсистеми «Електронний суд», зокрема в частині можливості розгляду процесуальних документів, що надходять до суду через зазначену підсистему.

Положення про АСДС передбачає можливість до початку функціонування ЄСІТС використання судами в тестовому режимі окремих інструментів електронного правосуддя, серед яких є і підсистема «Електронний суд».

У пункті 15 ч. 1 розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України зазначено, що Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система починає функціонувати через 90 днів з дня опублікування Державною судовою адміністрацією України в газеті «Голос України» та на вебпорталі судової влади оголошення про створення й забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

І хоча оголошення про створення й забезпечення функціонування ЄСПС, опубліковане Державною судовою адміністрацією України у газет «Голос України» № 229 (6984) 01 грудня 2018 року, вона відкликала (повідомлення в газеті «Голос України» (№ 42 (7048) від 01 березня 2019 року). Пунктом 2.3 рішення Ради суддів України № 16 від 12.04.2018 визначено, що окремі норми Положення про АСДС, які, зокрема, стосуються використання підсистеми «Електронний суд», набирають чинності й можуть використовуватись у тестовому режимі виключно для судів й органів системи правосуддя, визначених пілотними згідно з відповідним наказом ДСА України.

Відповідний перелік пілотних судів для можливості тестування підсистеми «Електронний суд» визначено наказом ДСА України №628 від 22.12.2018 (із змінами і доповненнями).

На сьогодні до числа пілотних віднесено всі місцеві й апеляційні суди, а також Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду.

За визначенням, наведеним у пп. 14 п. 1 Положення про АСДС, електронний документ (далі – ЕД) – оригінал електронного документа з обов'язковими реквізитами, що надають йому юридичної сили, в тому числі з електронним цифровим підписом автора.

Для проекту будь-якого електронного документа, створеного в підсистемі електронного суду, на всіх стадіях його формування забезпечується конфіденційність його змісту з допомогою шифрування із використанням ЕЦП автора проекту. Осіб, допущених до інформації, що захищається, визначає автор документа. З моменту переведення документа в стан «Оригінал» такий документ втрачає статус конфіденційного й перелік осіб, допущених до його змісту, визначає адміністратор відповідно до вимог законодавства (пункт 5 розділу XI Положення). Документи подаються з допомогою електронного кабінету в форматі ЕД і ЕКПД (електронна копія паперового документа). Суди й ОСП приймають подані ЕД як оригінали документів, а ЕКПД як завірени копії оригіналів документів і можуть вимагати надання їх оригіналів для перевірки (пункт 6 розділу XI Положення АСДС).

Отже, надсилання процесуальних документів в електронному вигляді передбачає використання сервісу «Електронний суд», розміщеному за посиланням cabinet.court.gov.ua/login з попередньою реєстрацією офіційної електронної

адреси (Електронного кабінету) і з обов'язковим використанням власного електронного підпису.

Подання документа через систему «Електронний суд» без використання власного електронного цифрового підпису не можливо.

Відповідно до пункту 14 розділу XI Положення про АСДС, усі електронні документи, що надходять до суду, автоматично розміщуються у відповідному реєстрі електронної кореспонденції автоматизованої системи документообігу суду. Їхня реєстрація здійснюється за загальними правилами реєстрації вхідної кореспонденції, визначеними відповідними інструкціями з діловодства.

Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлено основні організаційно-правові засади електронного документообігу й використання електронних документів.

Порядок електронного документообігу визначається державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями всіх форм власності згідно з законодавством (ч. 2 ст. 9 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»).

Таким порядком електронного документообігу, визначеним для судів у розумінні ст. 9 вищезгаданого Закону, є Положення про АСДС.

Відповідно до ст. 8 вказаного Закону, юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму. Допустимість електронного докумен-

та як доказу не може заперечуватися виключно на підставі того, що він має електронну форму.

Згідно з ч.ч. 3 й 4 ст. 18 Закону України «Про електронні довірчі послуги», електронний підпис чи печатка не можуть бути визнані недійсними і позбавлені можливості розглядатися як доказ у судових справах виключно на тій підставі, що вони мають електронний вигляд або не відповідають вимогам до кваліфікованого електронного підпису чи печатки.

Кваліфікований електронний підпис має таку саму юридичну силу, як і власноручний підпис, і має презумпцію його відповідності власноручному підпису. Тобто згадані норми Закону також передбачають визнання юридичної сили електронних документів, підписаних електронним підписом.

Згідно з ч.ч. 7, 8, 10, 11 ст. 44 КАС України документи (у тому числі процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) можуть подаватися до суду, а процесуальні дії вчинятися учасниками справи в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за винятком випадків, визначених цим Кодексом.

Таким чином альтернативою звернення учасників справи до суду із позовними заявами, скаргами й іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи й подання такого документа через Електронний кабінет.

Відповідно до ч. 8 ст. 18 КАС України особи, які зареєстрували офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, подають процесуальні й інші документи, письмові й електронні докази, вчиняють інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, з використанням власного електронного цифрового підпису, прирівняного до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис», якщо інше не визначено цим Кодексом.

З наведеного випливає, що право учасників справи подавати документи до суду в електронній формі, законодавством не поставлено в залежність від дати початку функціонування ЄСПС.

Верховний Суд неодноразово у своїх постановках підкреслював, що жодне з положень пп. 15 п. 1 розділу VII «Перехідні положення» КАС України не може розглядатися як таке, що скасовує або обмежує права учасників процесу на подання процесуальних документів в електронній формі.

Таким чином відсутність факту початку повноцінного функціонування ЄСПС не може бути перешкодою для роботи її підсистеми «Електронний суд» і відповідно, права особи на подання процесуальних документів через цю підсистему в електронній формі.

Суди мають приймати подані електронні документи як оригінали документів, а електронні копії паперових документів – як завірнені копії оригіналів документів і можуть вимагати надання їх оригіналів для перевірки.

Причинами відмови в реєстрації документів, що надійшли через підсистему «Електронний суд», можуть бути лише факти отримання пошкоджених файлів документа, що недоступні для їх перегляду, або ж отримання документів, які через технічний збій адресовані іншим адресатам.

Правильність застосування такого підходу під час використання підсистеми «Електронний суд», підкреслена Верховним Судом, зокрема в постановках Верховного Суду від 06 серпня 2019 року в справі № 2340/4548/18, від 22 серпня 2019 року в справі № 520/20958/18, від 10 жовтня 2019 року в справі № 400/1747/19, від 28 листопада 2019 року у справі № 300/1332/19.

Ірина Герасименко

ОСОБЛИВІСТІ ОБЧИСЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ

звернення до суду у виборчих справах

Над номером працювали:

Головний редактор – Артем Марченко;

Автори, редактори – Ірина Герасименко, Марія Доник; Олена Коваленко; Альона Касьян

Літературна редакторка – Ольга Шкіль; Дизайн і верстка – Тамара Борисова

Засновник – Шостий апеляційний адміністративний суд

Здавалося б, у питанні обчислення процесуальних строків у виборчих справах давно вже поставлено крапку, та й найгучніші виборчі кампанії 2019 року вже завершилися.

Однак в окремих округах розпочалися місцеві вибори, і, як свідчить практика, процесуальні строки нерідко порушуються навіть досвідченими правниками.

Тож ми вирішили все ж таки коротко звернути увагу на особливості перебігу процесуальних строків у виборчих справах.

Згідно з частиною другою статті 275 КАС України апеляційні скарги

на судові рішення за наслідками розгляду справ, визначених статтями 273–277 цього Кодексу, можуть бути подані **в 2-денний строк з дня їх проголошення, а на судові рішення, ухвалені до дня голосування, – не пізніше як за 4 години до початку голосування.**

За приписами частин першої – третьої ст. 270 КАС України, на обчислення строків, встановлених ст.ст. 273–277, 280–283 цього Кодексу, не поширюються правила ч.ч. 2–10 ст. 120 цього Кодексу.

Останнім днем строку, який має закінчитися з настанням певної події, є день, що передуює дню вказаної події.

Частиною п'ятою ст. 270 КАС України передбачено, що **днем подання позовної заяви, апеляційної скарги є день їх надходження до відповідного суду.** Строки подання позовних заяв й апеляційних скарг, встановлені в справах, визначених цією статтею, **не може бути поновлено.** Позовні заяви, апеляційні скарги, подані після закінчення цих строків, суд залишає без розгляду.

Указана норма процесуального закону є імперативною й зобов'язує суд апеляційної інстанції застосувати процесуальні наслідки у вигляді залишення апеляційної скарги без розгляду.

